

BUDSJETT 2025
OG
ØKONOMIPLAN 2025-2028

SØKNAD
FRA
Bergen kirkelige fellesråd

DEN NORSKE KIRKE

Bergen kirkelige fellesråd

ÅPEN | FRIMODIG | TROVERDIG

Mer himmel på jord

Sammendrag

Kirken i Bergen er synlig og til stede i lokalmiljøene både til hverdag og fest, i sorg og glede. Viktige livshendelser som dåp, konfirmasjon, vielser og gravferder skaper minner og rammer rundt menneskers liv. Kirkene blir brukt hele uken, som gudshus, kulturhus, seremonirom og sosialt møtested, og menighetene tilbyr et rikt utvalg av aktiviteter for barn og voksne i alle aldre - her nevnes et utvalg:

- 86 kor med nærmere 1.800 deltakere og 8 åpne barnehager
- 3.200 frivillige
- Hverdagsmiddag, vegetarmiddag og fredagstaco
- Ungdomsklubb, nattkafè og klubb for ungdom og unge voksne med utviklingshemming
- Strikkekafè, språkkafe, seniortreff og ulike tiltak for flyktninger
- Trosopplæringstiltak for barn og ungdom, bibelgrupper og bibeltimer
- Drop-in-dåp og åpne kirker
- Tilbud til sårbare grupper om livssyns åpne sorggrupper for barn og matkasseutdeling

I 2022 bevilget bystyret midler til to nye diakonistillinger. Dette har gitt oss mulighet til å satse på ungdomsdiakoni. I kombinasjon med egne midler har vi etablert 4 ungdomsdiakon-stillinger som driver samtaletilbudet «13-20» for ungdom i alderen 13-20 år. To stillinger i Bergen vest og to i Åsane bydel. Den planlagte utvidelsen til Fana bydel måtte stoppes da den vedtatte bevilgningen fra 4. kvartal 2023 til to nye stillinger ikke ble videreført i 2024-budsjettet.

I uke 10 og 11 2024 ble det gjennomført telling av deltakere på alle arrangement i menighetene våre. 28.200 personer deltok på ulike aktiviteter disse to ukene. Dette styrker livskvaliteten til veldig mange mennesker.

Kirken i Bergen er en av byens største kulturaktører. Med 34 kirkebygg som kulturarenaer og over 30 ansatte kulturarbeidere (kantorer og organister), skaper vi kulturopplevelser som beriker og stimulerer livene til hele byens befolkning. Vi jobber aktivt for å få flere kunstuttrykk inn i flere kirker. I 2023 er det avholdt 719 ulike konserter og kulturarrangement i kirkene med nærmere 80.000 deltakere.

Kirkebyggene er både kulturminner og symbolbygg og fremstår som landemerker og symbol på lokal identitet og tilhørighet. På samme måte representerer gravplassene varige og vakre omgivelser for sorg, minner og ettertanke.

Bergen kirkelige fellesråd (BKF) jobber kontinuerlig for at både kirkebygg og gravplasser skal fremstå som verdige og vakre elementer i lokalmiljøene. Systematisk arbeid med tilstandsanalyser for både kirkebygg og gravplasser synliggjør at vedlikeholdsetterlepet er stort. For kirkebyggene er dette anslått til 350 millioner kroner, og for gravplassene mellom 250 og 300 millioner kroner.

BKF er gravplassmyndighet i Bergen kommune, og utøver oppgaven på vegne av alle innbyggere, med respekt for alle og tilrettelegger for ulike tros- og livssyn. Tjenestene som leveres til brukerne er grunnleggende oppgaver i samfunnet. I 2023 var kremasjonsandelen 79 % (mot 76 % i 2022). Nytt krematorium må være en realitet innen 2030.

Bergen kirkelige fellesråd er opptatt av bærekraftsarbeid. Vi er miljøfyrtårnsertifisert og legger hvert år fram en rapport om hvordan vi arbeider med de ulike bærekraftsmålene. Fra 2016 til 2023 er vårt klimafotavtrykk redusert ned 32 %.

Kirken i Bergen kan og vil være en viktig aktør i å bidra til gode liv og trygge lokalsamfunn, preget av toleranse, fellesskap og tilhørighet, og på denne måten motvirke ensomhet og utenforskap, og fremme mangfold og inkludering.

Budsjett 2025, økonomiplan 2025 – 2028 Søknad fra Bergen kirkelige fellesråd

Bergen kommune har gjennom sine rammebevilgninger til både drift og investering bidratt til forutsigbarhet og stabile økonomiske rammebetingelser for BKF sin virksomhet. I tillegg er det bevilget ekstra investeringsmidler til øremerkede prosjekter.

Bergen kirkelige fellesråd opplever at rammebetingelsene er langt mer usikre enn tidligere;

- De senere årene har faktisk lønns- og prisvekst vært høyere enn det som er kompensert gjennom kommunens deflatorjusteringer, slik dette framgår av tabellen under:

	2023	2022	2021	2020
Kompensert lønns- og prisvekst fra Bergen kommune	4,07 %	2,62 %	1,33 %	2,53 %
Lønnsoppgjør kirkelig sektor	5,40 %	3,84 %	2,80 %	1,70 %
KPI januar til januar	4,70 %	7,00 %	3,20 %	2,50 %

- Manglende forutsigbarhet knyttet til kompensasjon for økte pensjonsutgifter / prinsippendring vedrørende disponering av premiefond
- Bortfall av strømstøtte fra og med 2. tertial 2023

Rammetilskuddene til investering til gravplass er heldigvis tilbake på 2022-nivå etter halvering i 2023. Vi gjenopptar derfor arbeidet med prosjektering og etablering av flere navnedde minnelunder. Navnedde minnelunder er et tilbud som benyttes i stadig større grad, og i 2023 var 15 % av alle gravlegginger i navnet minnelund.

Også for kirkebygg er rammebevilgningene øket fra 2023, men utgjør foreløpig kun 94 % av 2022-bevilgningen, og da er lønns- og prisvekst ikke hensyntatt. Reduserte investeringstilskudd medfører at viktige prosjekter ikke kan gjennomføres til planlagt tid og at vedlikeholdsetterslepet øker.

Søknaden fra Bergen kirkelig fellesråd bygger på

- Bergen kommune sin «Handlings- og økonomiplan 2024 – 2027 / Budsjett 2024»
- Byråds politiske plattform
- Gravferdsplan vedtatt av Bergen kommune i juni 2018
- Økonomiplan for Bergen kirkelige fellesråd for perioden 2025 – 2028, vedtatt av fellesrådet 08.03.23
- BKF's Verdi- og måldokument 2024/2025, vedtatt av fellesrådet 13.12.23.
- Klima- og miljøfokus (FNs bærekraftsmål, Grønn strategi i Bergen kommune og BKF sin Miljøfyrtårnsertifisering)

Drift

Søknad om driftsmidler for 2025 består av følgende fire elementer:

- I tråd med tidligere praksis legger vi til grunn at årets rammetilskudd videreføres, inkludert full kompensasjon for lønns- og prisvekst.
- Endret praksis fra Bergen kommune knyttet disponering av BKF sitt premiefond i Bergen kommunale pensjonskasse reduserer inntektsgrunnlaget vårt i vesentlig grad. Det er derfor behov for et (engangs)løft i rammetilskuddene for å kompensere for dette inntektsbortfallet.
- Det er behov for forutsigbarhet når det gjelder kompensasjon for økte strømkostnader ved at dette legges inn som en del av rammetilskuddet.
- Søknad om økte rammetilskudd til nye tiltak / «friske midler»

DRIFTSRAMME FUNKSJON 390 DEN NORSKE KIRKE

(Alle tall i millioner kroner)	Bevilget 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Rammetilskudd					
Kirkelig administrasjon	20,20	20,30	20,30	20,30	20,30
Kirker og menigheter	112,05	112,70	112,70	112,70	112,70
Sum rammetilskudd	132,25	133,00	133,00	133,00	133,00
Nye tiltak					
Pensjon - økt ramme etter prinsippendring vedrørende premiefond		6,00			
Strømsstøtte - del av rammefinansiering		Beregnes etter faktisk forbruk/strømpris			
Diakoni - Kirkens omsorgsarbeid		1,70	1,70	1,70	1,70
Omstillingsmidler - prosjektstilling		0,85			
Kirkens seniorsatsing - prosjektmidler		0,50			
Drift av Sædalen kirke-restfinansiering	0,30	0,50			
Verdibevarende vedlikehold kirkebygg		1,00	1,00	1,00	1,00
Sum nye tiltak	0,30	10,55	2,70	2,70	2,70
Engangstilskudd ihht. budsjettvedtak	0,80				
Nedtrekk	-0,51				
SUM FUNKSJON 390 DEN NORSKE KIRKE	132,84	143,55	135,70	135,70	135,70

DRIFTSRAMME FUNKSJON 393 GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIER

(Alle tall i millioner kroner)	Bevilget 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Rammetilskudd	61,23	63,30	64,30	64,30	64,30
Nye tiltak					
Inntektsbortfall ved fri grav til alle		0,60	0,60	0,60	0,60
Drift av nye felt på gravplassene	1,00	1,00	1,00		
Sum nye tiltak	1,00	1,60	1,60	0,60	0,60
SUM FUNKSJON 393 GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIER	62,23	64,90	65,90	64,90	64,90

Investering

For 2025 søker BKF om videreføring av investeringsrammen for 2024, og full kompensasjon for lønns- og prisvekst. I tillegg er det lagt inn søknad om midler til nytt krematorium fra 2028 og videreføring av rammetilskudd til Johanneskirken i hele planperioden.

(Alle tall i millioner kroner)	Bevilget 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
KIRKE					
Rammetilskudd	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5
Rammetilskudd rehabilitering Johanneskirken	12,3	12,3	12,3	12,3	12,3
FREDEDE KIRKER / MIDDELALDERKIRKER					
Rammetilskudd	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2
Sum	58,0	58,0	58,0	58,0	58,0
GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIUM					
Rammetilskudd	59,5	61,7	63,8	65,8	67,8
Nytt krematorium					150,0
Sum	59,5	61,7	63,8	65,8	217,8
SUM INVESTERINGSMIDLER	117,5	119,7	121,8	123,8	275,8

Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg (Kirkebevaringsprogrammet)

Målet er at staten årlig skal bidra med investeringsmidler på 500 millioner kroner til tre ulike bevaringsprogram for fredede eller listeførte kirker; Middelalderkirker, Kirker fra 1537-1850 og Kirker etter 1850.

Fordeling av finansieringsbyrde mellom stat og kommune vil bli regulert i egen forskrift.

Kirkebevaringsprogrammet igangsettes i løpet av 2024. Gjennom programmet kan vi søke tilskudd til rehabilitering av fredete og listeførte kirker, forutsatt at kommunen stiller opp med sin andel (i Bergen har vi 4 fredete og 16 listeførte kirker). Programmet er ment å skulle gå over 20 år. Det etableres et sekretariat i Trondheim som skal prioritere hvilke kirker som først skal få tilskudd, basert på et sett med kriterier.

BKF vil fortløpende søke på prosjektmidler via Kirkebevaringsprogrammet etter hvert som disse lyses ut.

Nytt krematorium i Bergen

Det største og viktigste enkeltprosjektet som må startes opp i planperioden er et nytt krematorium. **Krematoriet må være en realitet i 2030.**

I 2023 ble det utredet om dette kan løses på Møllendal. Konklusjonen er at dette ikke er mulig, og vi må derfor utrede både lokalisering og etablere et nytt krematorium. Det er utarbeidet et grovt kostnadsestimat på 150 millioner kroner for ovner og ny bygningsmasse. Eventuelle tomteknader kommer i tillegg.

For flere detaljer om budsjettsøknaden, Bergen kirkelige fellesråd og beskrivelse av omsøkte tiltak, vennligst se vedlegg.

Budsjett 2025, økonomiplan 2025 – 2028

Vedlegg til budsjettsøknad fra Bergen kirkelige fellesråd

Om Bergen kirkelige fellesråd

Bergen kirkelige fellesråd er arbeidsgiver for de fleste ansatte i menighetene i Bergen, samt ansatte i kirkevergens administrasjon inkl. gravplassmyndigheten, totalt 165 ansatte /149 årsverk.

BKF mottar tilskudd fra Den norske kirke og menighetene i Bergen som finansierer ca 40 årsverk. Noen menigheter lønner i tillegg egne ansatte blant annet knyttet til åpne barnehager, kor og andre aktiviteter.

I tillegg legges det ned en betydelig arbeidsinnsats av et stort antall frivillige medarbeidere (ca 3.260 i 2023) som gjennom arbeidsinnsats og engasjement er viktige bidragsyttere inn i menighetenes mange aktiviteter.

Menighetene i Bergen har en betydelig egeninntjening. I 2023 ble det gjennom ulike innsamlingstiltak i menighetene (offer, givertjeneste, gaver og andre innsamlinger) samlet inn nærmere enn 15 millioner kroner. I tillegg kommer inntekter fra brukerbetaling, billettinntekter, utleievirksomhet og ulike offentlige og private tilskuddsordninger.

Akasia AS

BKF kjøper driftstjenester innenfor kirkebygg- og gravplassdrift fra Akasia kirke og gravplass AS (AKG). I tillegg leverer AKG etter avtale pr prosjekt tjenester inn i investeringsprosjektene på kirkebygg og gravplass.

AKG er datterselskap av Akasia AS og drives etter regelverket om utvidet egenregi. AKG har ikke anledning til å dele ut utbytte eller gi konsernbidrag, og er underlagt regelverket for offentlige anskaffelser.

Fellesrådet utøver sin myndighet som eier gjennom generalforsamling og jevnlig eiermøter. Kirkevergen utpeker en av representantene i styret. Fellesrådet vedtok revidert eiermelding 3. mai 2023.

Eiermeldingen skal:

- Gi en oversikt over BKF's eierinteresser.
- Redegjøre for hvordan BKF's skal opptre som eier.
- Tydeliggjøre formål og forventninger til selskapene BKF har eierinteresser i.
- Være et dokument som gir våre samarbeidspartnere både i kommune, kirke og andre, innsyn i fellesrådets eierskap.

Verdi- og måldokument for 2024 - 2025

Fellesrådet vedtar hvert år verdi- og måldokument for kommende års arbeid. Verdi og måldokument for 2024-2025 ble vedtatt 14.13.23.

([verdi- og måldokument 2024-2025 2.pdf \(kirken.no\)](#)).

Her gjengis noen hovedpunkter:

Overordnede mål

1. Kirken skal være tilgjengelig og synlig i by- og lokalsamfunn

- Kirkebyggene skal forvaltes og vedlikeholdes som viktige kulturminner og identitetsmarkører. De skal så langt som mulig tilgjengeliggjøres for bruk av flest mulig gjennom hele uken.
- Gravplassene skal opparbeides og vedlikeholdes med parkmessig standard, og fremstå som verdige grøntområder.
- Det skal være lett å komme i kontakt med BKF og menighetene, bl.a. gjennom Kirketorget
- BKF skal kommunisere godt med sine samarbeidsparter og omgivelser. Det skal være enkelt å finne informasjon om kirken på oppdaterte nettsider og via sosiale medier.
- Kirken skal være synlig gjennom blant annet fortsatt satsing på musikk og kultur i kirkene våre, og ved å søke å være mer synlig til stede «der folk er», for eksempel på kjøpesentre, andre kulturarenaer, med mer
- Kirkens hus i Marken 34 skal videreutvikles som symbol og synlig møteplass.

2. Kirken skal ha gode relasjoner internt og eksternt

- BKF vil videreutvikle den gode relasjonen til Bergen kommune gjennom møter, politiske seminarer og involvering i aktuelle aktiviteter.
- BKF vil ivareta et godt samarbeid med prostene og bispedømmekontoret, og bidra til en god relasjon til ny biskop i Bjørgvin. Vi er én kirke med ett oppdrag.
- BKF skal gjennom samarbeid bidra til å utvikle kirken regionalt og nasjonalt, og være en ressurs for andre fellesråd som trenger vår kompetanse.
- BKF vil utvikle tettere samarbeid med andre aktører innen diakoni, som f.eks. bymisjon, kirkens SOS, Samarbeidsrådet for Tros- og livssyn og andre lokale aktører.
- BKF vil bidra til tett samarbeid mellom administrasjon og folkevalgte, og mellom menighetsrådene.
- BKF skal være en god arbeidsgiver for sine ansatte og vi vil fremme en organisasjonskultur som er åpen, frimodig og troverdig.

3. Kirken skal være inkluderende og åpen

- Kirken skal tilby fellesskap og omsorg (diakoni) til mennesker i ulike livssituasjoner og med ulike forutsetninger og tilgang på ressurser.
- Kirken skal være en kulturaktør som tilbyr aktiviteter og opplevelser med stor variasjon i uttrykk og innhold.
- Kirken skal tilby fellesskap og tilhørighet for troende, og vil fortsette satsingen på å rekruttere medlemmer gjennom dåp.
- BKF vil videreutvikle satsingen på frivillighet gjennom utvikling av «verktøykassen» og tilbud om bistand til menighetene.
- BKF vil arbeide for at flere kirker kan holdes mer åpne.
- Kirken skal legge til rette for verdige seremonier i livets viktigste faser; fødsel/dåp, konfirmasjon, vielser og død/grav.

4. Kirken skal være oppdatert og effektiv

- BKF vil bidra til at kirken får felles, effektive digitale verktøy, system og rutiner, og vil være en pådriver i å ta i bruk nye løsninger.
- Kirken har knapphet på ressurser, og BKF vil bidra til bærekraftig økonomistyring gjennom effektivisering og innføring av nye løsninger/systemer.

- BKF vil arbeide for økte ressurser til diakonalt arbeid, bl.a. gjennom forsterket satsing på fast givertjeneste
- BKF vil ivareta soknene (eierne) sine interesser overfor Akasia gjennom tett samarbeid og god eieroppfølging.

5. **Kirken tar klimautfordringene på alvor og skal jobbe aktivt med FN's bærekraftsmål**

- BKF vil bidra til energisparing og miljø- og klimavennlige løsninger i byggforvaltning, gravplasstell, mm.
- Kirken har et særlig ansvar for skaperverket og medmennesker, og vil jobbe med følgende bærekraftsmål:
 - 3 – god helse og livskvalitet – Gjennom diakonalt arbeid gi omsorg og bidra til fellesskap og inkludering
 - 11 - bærekraftige byer og tettsteder – Forvalte identitetsskapende kirkebygg og gravplasser, og skape møteplasser lokalt som bidrar til bedre levekår og livskvalitet.
 - 16 – fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner – Gjennom trosopplæring, dialog og økumenisk arbeid bidra til forsoning og fred.
 - 14 og 15 - Livet under vann og på land – Bidra gjennom holdningsskapende arbeid og konkrete tiltak.

Strategisk fokus 2024-2025

Vi lever i en tid da uro og konflikter er kommet nærmere enn tidligere, og det er krig flere steder i Europa. Samtidig er privatøkonomien for mange strammere enn før på grunn av renteøkning og prisstigning. I tillegg kan vi nevne klimakrise og eldrebølge som utfordringer som vil prege samfunnet vårt fremover. Dette gjør noe med folk. Flere opplever uro for fremtiden, ensomhet, utenforskap, fattigdom og tap.

Over flere år har det vært en trend at medlemstallene til Den norske kirke synker fra år til år (i prosent av befolkningen). Det er dåpstillene som direkte påvirker medlemstallet i riktig retning og det er derfor veldig viktig å satse på dåp. Men for at folk skal velge dåp – og andre aktiviteter og tilbud innenfor kirken – må de få kjennskap til hva som skjer i kirken. Her må vi tenke nytt når det gjelder kommunikasjon og synlighet, spesielt for å få oppmerksomhet fra unge.

Satsingsområder 2024-2025

Med denne bakgrunnen bør BKF fokusere særskilt på å styrke kirkens omsorgsarbeid/diakoni, og rekruttering og oppfølging av frivillige medarbeidere. For at byens befolkning skal få kjennskap til kirken må vi jobbe med å gjøre kirken og våre aktiviteter mer synlige for beslutningstakere og folk flest, og i særdeleshet unge mennesker. I tillegg har vi et nytt satsingsområde som handler om dialog og gode relasjoner til de rundt oss.

Diakoni – fordi det er gjennom kirkens diakonale omsorgsarbeid at vi kommer i kontakt med sårbare grupper og kan tilby fellesskap og aktiviteter. På den måten kan vi motvirke utenforskap og ensomhet og skape tilhørighet og trygghet.

Frivillighet - fordi frivilligheten er en døråpner til fellesskapene våre, der mennesker kan delta med seg selv og bety noe for andre. Frivilligheten er en arena for læring og mestring som motvirker ensomhet og utenforskap. Den mobiliserer til deltakelse i samfunnet og er en viktig mekanisme for et aktivt og levende demokrati. I tillegg bidrar frivillige med et stort omfang av arbeid, slik at

kirken kan være mer for flere, både individuelt og i samfunnet.

Synlighet – fordi det er avgjørende for rekruttering til deltakelse og medlemskap og til å velge kirkelig dåp, konfirmasjon, vielse mm. Vi må jobbe med nye digitale verktøy og plattformer for å gjøre kirken og kirkens budskap kjent for flere.

Samarbeid og relasjoner – fordi vi kan utrette mye sammen med andre. Dette punktet knyttes i særlig grad til tre behov: Vi vil søke et tettere samarbeid mellom menighetsråd og fellesråd. Vi må jobbe med gode relasjoner og samhandling/samarbeid med Bjørgvin bispedømme og prostene, i tråd med vedtak om kirkelig organisering. Sist, men ikke minst ønsker vi gode relasjoner og tett kontakt med bypolitikere for å sikre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk og et livssynsåpent samfunn. 11 Fellesrådets oppdrag og roll

Byråds politiske plattform

Byrådet i Bergen kommune som tiltrådte høsten 2023 har på flere områder nevnt kirkens arbeid. Byrådet ønsker at middelalderkirkene kan holdes åpne, og nevner både gravferd og frivillighet, i tillegg til at de skal arbeide for en statlig støtte til vedlikehold av middelalderkirker.

Plattformen har et eget kapittel for tros- og livssyn:

Byrådet mener det er viktig at mennesker har mulighet til å finne verdimeessig forankring i noe større enn det dagligdagse. Byrådet vil derfor tilrettelegge for gode vilkår for tros- og livssynssamfunnene og særlig støtte opp om frivillighet og arbeid rettet mot barn og unge, eldre og rusavhengige. Den Norske Kirken er en betydningsfull norm- og kulturbærer, og det er viktig å verne om vår felles kulturarv for fremtidige generasjoner. Blant annet ved å videreføre skolegudstjenesten som tradisjon i Bergenskolen og sørge for et aktivt vedlikehold av byens kirker. Bergen har i dag et mangfold av tros- og livssynsretninger som alle bidrar på hver sin måte til byen og lokalsamfunnet.

Byrådet vil:

- Sikre en anerkjennende og rettferdig behandling av tros- og livssynssamfunnene i Bergen
- Legge til rette for det frivillige arbeidet til tros- og livssynsorganisasjonene
- Sikre at det tilbys verdige gravferdstjenester for alle
- Arbeide for statlig støtte til vedlikehold av byens middelalderkirker
- Holde middelalderkirkene åpne for besøkende som del av byens kulturtilbud

Kirken og kommunen

Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven, 2021) erstatter kirkeloven fra 1996. Formålet med loven er å understøtte tros- og livssynssamfunn jfr.§1. Loven viderefører den tidligere modellen for finansiering av Den norske kirke (Dnk), ved at staten finansierer prestedtjenesten og kommunen den øvrige virksomheten jfr. §14:

«Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning

ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp. Kommunens tilskudd gis etter budsjettforslag fra soknet. I budsjettforslaget skal også tilskudd til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk inngå.»

BKF er gravplassmyndighet for Bergen kommune, og Gravplassloven gir føringer for vårt arbeid, og for kommunens ansvar, jfr. §3:

«Gravplassmyndigheten har ansvar for at gravplasser og bygninger på gravplasser forvaltes med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser. Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen etter budsjettforslag fra soknet. Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd.»

Vi står derfor i et nært forhold til Bergen kommune, og vi har sammenfallende mål om å gi gode tilbud til byens innbyggere i alle livets faser, fra vugge til grav.

Gravferdsplan for Bergen kommune 2018 – 2028 – Verdig gravferd for alle

Planen skal sikre at alle byens innbyggere får en verdig gravferd, og hovedprinsippet er at alle skal kunne få grav i den bydelen de bor / ønsker. Planen skal i tillegg sikre tilstrekkelig gravkapasitet, det vil si minimum 3 % gravreserver i forhold til byens befolkning.

Gravferdsplanen har en 10 års horisont for utbygging av gravplasser. I 2022 ble det foretatt en ny gjennomgang av behov for graver. Det ble avdekket endrede behov for graver i bydelene ettersom det har skjedd en vesentlig endring i gravleggingspraksis. Ytrebygda bydel er fremdeles uten gravplasstilbud i egen bydel, men det er avsatt et mindre areal ved Søreide kirke i kommunens arealplan.

I 2023 valgte 15 % gravlegging i navnet minnelund. Dette viser at det er behov for flere navnedde minnelunder, og fellesrådet har utarbeidet en plan for videre utbygging av nye navnedde minnelunder. Dette arbeidet ble midlertidig satt på pause i 2023 på grunn av reduserte rammetilskudd. Når Fyllingsdalen gravplass nå utvides etableres også Bergens første utvendige urnevegg som et nytt tilbud.

Antall kremasjoner ved Møllendal krematorium øker. Bergen kommune har en svært høy kremasjonsprosent (79 % i 2023 mot 76 % i 2022), og antall kremasjoner fra omliggende kommuner er økende. I 2023 er det gjennomført mer enn 2.500 kremasjoner. Overgang til biobrensel i løpet av året reduserer CO₂-utslippene tilsvarende 52 fossilbiler.

Utredninger gjennomført i 2023 viser at det er behov for nytt krematorium med økt kapasitet senest i 2030. Areal og finansiering må derfor på plass i denne planperioden. Foreløpig kostnadsestimat for ovner og bygningsmasse er på 150 millioner kroner. Eventuelle tomtkostnader kommer i tillegg.

Gravferdsplanen foreslår endring av avgiftspolitik, ved at alle skal få fri grav, også når en gjenbruker en allerede festet grav til ny gravlegging. Dette er en avgift det er stor motstand mot i befolkningen, og den bidrar til å øke behovet for gravplassareal. Bergen kommune har dessverre enda ikke funnet å kunne

prioritere tiltaket med økte bevilgninger for å kompensere for inntektsbortfallet (kroner 600.000 pr år de første 5 årene, totalt 3 millioner kroner).

Klima, miljø og bærekraft

Kirken har et særlig ansvar for skaperverket og medmenneskene og vil jobbe med følgende bærekraftsmål:

- 3 - God helse og livskvalitet
- 11 - Bærekraftige byer og tettsteder
- 16 - Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
- 14 og 15 – Livet under vann og på land

Bergen kirkelige fellesråd er sertifisert som Miljøfyrtårn. Fra 2016 til 2023 har BKF minket klimafotavtrykket med 32 prosent.

Som forvalter av kirkebygg og gravplasser skal vi være et godt forbilde for både innbyggere, virksomheter og andre fellesråd. Miljøhensyn skal være et overordnet prinsipp i all virksomhet og planlegging, og i tråd med Bergen kommune sin grønne strategi.

Søknad om driftsmidler

Søknad om driftsmidler for 2025 består av følgende fire elementer:

- I tråd med tidligere praksis legger vi til grunn at årets rammetilskudd videreføres, inkludert full kompensasjon for lønns- og prisvekst.
- Endret praksis fra Bergen kommune knyttet disponering av BKF sitt premiefond i Bergen kommunale pensjonskasse reduserer inntektsgrunnlaget vårt i vesentlig grad. Det er derfor behov for et (engangs)løft i rammetilskuddene for å kompensere for dette inntektsbortfallet.
- Det er behov for forutsigbarhet når det gjelder kompensasjon for økte strømkostnader ved at dette legges inn som en del av rammetilskuddet.
- Søknad om økte rammetilskudd til nye tiltak / «friske midler»

DRIFTSRAMME FUNKSJON 390 DEN NORSKE KIRKE

(Alle tall i millioner kroner)	Bevilget 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Rammetilskudd					
Kirkelig administrasjon	20,20	20,30	20,30	20,30	20,30
Kirker og menigheter	112,05	112,70	112,70	112,70	112,70
Sum rammetilskudd	132,25	133,00	133,00	133,00	133,00
Nye tiltak					
Pensjon - økt ramme etter prinsippendring vedrørende premiefond		6,00			
Strømsstøtte - del av rammefinansiering		Beregnes etter faktisk forbruk/strømpris			
Diakoni - Kirkens omsorgsarbeid		1,70	1,70	1,70	1,70
Omstillingsmidler - prosjektstilling		0,85			
Kirkens seniorsatsing - prosjektmidler		0,50			
Drift av Sædalen kirke- restfinansiering	0,30	0,50			
Verdibevarende vedlikehold kirkebygg		1,00	1,00	1,00	1,00
Sum nye tiltak	0,30	10,55	2,70	2,70	2,70
Engangstilskudd ihht. budsjettvedtak	0,80				
Nedtrekk	-0,51				
SUM FUNKSJON 390 DEN NORSKE KIRKE	132,84	143,55	135,70	135,70	135,70

Pensjon

Endret praksis fra Bergen kommune knyttet til disponering av BKF sitt premiefond i Bergen kommunale pensjonskasse reduserer inntektsgrunnlaget vårt i vesentlig grad. De siste 5 årene har vi brukt i gjennomsnitt 6,3 millioner kroner av premiefondet pr år. Det er derfor behov for et (engangs)løft i rammetilskuddene for å kompensere for dette inntektsbortfallet.

Siden det fortsatt er noe midler igjen på premiefondet er det mulig å fordele opptrappingen over flere år.

- Økt rammefinansiering som kompensere for bortfall av inntekter fra premiefond – **kr 6.000.000**

Kirkeliv, kultur og diakoni / administrasjon

Menighetene melder om ressursknapphet og for få ansatte. Dette begrenser utvikling og vekst i tilbudene lokalt i bydelene. Det er likevel en omfattende tjenesteproduksjon. Hverdagskirken med aktivitet fra mandag til søndag, har kontakt med over 14.100 mennesker hver uke som møtes av både ansatte og et stort antall frivillige. Det betyr at godt over 730.000 mennesker er innom kirken i løpet av et år, og da har vi ikke tatt høyde for høytider, konfirmasjon og store kulturarrangement. Dette styrker livskvaliteten til veldig mange mennesker.

Innenfor dette virksomhetsområdet benyttes 85 % av totale utgifter til lønn og sosiale kostnader (økte fra 84 til 85 % fra 2022 til 2023, primært på grunn av høye pensjonskostnader/økt lønnsvekst). Dette gir lite handlingsrom og stort behov for effektivisering når vi ønsker å jobbe systematisk med utvikling, særlig innenfor diakoni, frivillighet, synlighet, digitalisering, fagutvikling og ledelse.

Aktivitetstall:

Område	Området inneholder	2019	2020*)	2021*)	2022	2023
Konserter og Kulturarrangement (deltakere)	Antall individer til stede på arrangement	78 600	12 000	24 642	75 532	81 912
Konserter og Kulturarrangement (antall arrangement)	Konserter, festivaler, utstillinger, kulturkvelder	870		50	862	809
Antall kor		90	74	93	95	86
Antall medlemmer kor		2 000	1 580	ca 1600	1 981	1 826
Diakonale - sosiale tiltak		2 500	2 641	3 571	3 143	2 552
Antall frivillige	Antall unike frivillige	3 500	2 753	3 296	3 252	3 260

*) Korona

Diakoni – kirkens omsorgsarbeid

Kirkens omsorgsarbeid gjør en forskjell for byens innbyggere. Kirken har alltid hatt fokus på å bygge gode fellesskap og gi omsorg for enkeltmennesker. Vi bidrar til trygge lokalsamfunn og gir rom for inkludering og inkludering. Vårt diakonale arbeid gir resultater, og i 2023 ble det registrert 2.552 sosiale tiltak og 3.260 frivillige. Disse tiltakene er for eksempel sorggrupper for barn og ungdom, nabokafe, besøkstjeneste, utdeling av matkasser, billige familiemiddager, julefeiring på juleaften, klubb for psykisk utviklingshemmede, formiddagstreff, turgrupper, samtaler med enkeltmennesker, 13-20 samtaletilbud for ungdom, united sisters (innvandrerjenter 13-26 år, tilbud til flyktninger og deltakelse i kommunens kriseteam. Kort sagt – vi sikrer tilbud som byen trenger og som hindrer utenforskap og ensomhet.

I våre 25 menigheter har vi nå 16 årsverk innen diakoni. Finansieringen av disse 16 er et spleiselag hvor ca. 9 årsverk kommer fra kommunen og ca. 7 årsverk kommer fra innsamlede midler i menighetene og fra Den norske kirke v/Bjørgvin bispedømme. Midler fra kommunen blir godt forvaltet og utløser egenfinansiering og stor frivillighet.

Styrket tilbud til ungdom i Bergen sør / nye diakonale tiltak

I dag har vi fire ungdomsdiakonier som driver samtaletilbudet «13-20» for ungdom. To i Bergen vest og to i Åsane bydel. I bystyrets møte i juni 2023 ble det bevilget midler til to nye stillinger i Bergen sør fra 4. kvartal 2023. Vi var i ferd med å lyse ut stillingene, men måtte stoppe prosessen da vi forsto at midlene ikke var foreslått videreført i 2024, noe de heller ikke ble.

Samtidig som denne søknaden sendes i april 2024 pågår «Foreldreaksjon for en tryggere ungdomstid i Bergen sør». Aksjonen er et samarbeid mellom alle foreldreutvalg og idrettslag i Fana, Den norske kirke, Humanetisk forbund, Natteravnene og Ung Arena Nesttun.

- Vårt samtaletilbud «13-20» vil være et godt bidrag inn i dette arbeidet, og vi ber derfor på nytt om at det legges inn midler til to ungdomsdiakoner i Bergen sør i 2025 – **kr 1.700.000**.
- Behovet for diakonale tiltak er stort – og økende. Vi søker derfor fortsatt om opptrapping av antall diakoner gjennom hele planperioden. Nye tiltak vil prioritert i tråd med samfunnsutviklingen og kommunen sine behov i forbindelse med årlig budsjettsøknad til Bergen kommune.

Omstillingsmidler

Som vist innledningsvis fører krevende rammebetingelser til strammere økonomi hvor alle tilgjengelige driftsmidler benyttes for å opprettholde dagens tjenestetilbud og standard. Det er derfor ikke tilstrekkelige ressurser tilgjengelig til å drive nødvendig utviklings- og effektiviseringsarbeid. Vi ser at dette er nødvendig for å kunne møte dagens økonomiske situasjon, og søker derfor om midler til en ettårig prosjektstilling. Nye digitale løsninger og gjennomgang av dagens rutiner og arbeidsmetoder vil være sentrale oppgaver.

- Søknad om omstillingsmidler til prosjektstilling – **kr 850.000**

Kirken – en viktig arena for frivillighet

Kirken er i dag en stor og viktig arena for frivillighet. Med vår tilstedeværelse i alle bydelene gir vi innbyggere en mulighet til å delta i samfunnet, ta del i trygge fellesskap og bety noe for noen. Dette vet vi har betydning for folks helse, tillit til andre og livskvalitet. Kirken i Bergen har nå en satsning på å styrke vårt frivillighetsarbeid særlig gjennom styrket frivillighetsledelse. BKF har etablert et frivillighetsteam som er motoren i dette arbeidet i samarbeid med ansatte og frivillige i våre 25 menigheter i bydelen.

I 2023 var det 3.360 registrert unike frivillige. Vi jobber med å samle mer data om de frivillige f.eks. antall frivillighetstimer.

Vi ser at den store veksten i antall eldre som kommer vil utfordre hele samfunnet. Kirken vil være en del av løsningen med tanke på relevante tilbud til eldre. Derfor vil vi gjennomføre et innsiktsarbeid og planprosess som har til hensikt å spisse, styrke og synliggjøre kirkens arbeid for og med eldre.

- Prosjekt «Kirkens seniorsatsing» – **kr 500.000**

Drift av Sædalen kirke

Vi er svært glade for at det allerede er bevilget kr 600.000 (2019) og kr 300.000 (2023) til formålet for å styrke det aktive arbeidet som allerede drives i menigheten av et stort antall frivillige sammen med en mindre stab med fast ansatte.

Den nye kirken åpner i 3. november 2024, og det er da behov for å få på plass siste del av driftsfinansieringen. Opprinnelig søknadsbeløp fra 2018 justeres noe i forhold til lønns- og prisvekst i perioden. Dette skal dekke driftsutgifter og minimumsbemanning. Administrative oppgaver søkes løst innenfor dagens driftsramme.

- Søknad om resterende driftsmidler til Sædalen kirke (driftskonsekvens av investering) – **kr 500.000**

Kirkebygg

Kirkene er hellige gudshus, men også viktige signalbygg for både lokalsamfunn og storsamfunn. Kirkebyggene er viktige brukshus for lokalsamfunnet og vi ønsker å tilrettelegge for utvidet bruk og videreutvikle våre aktiviteter og tjenester til folk i alle aldre og livssituasjoner (kultur, diakoni, barne- og ungdomsarbeid mm).

Energikostnader

Vi forventer at de høye strømprisene vil vedvare langt inn i planperioden. BKF arbeider systematisk med energisparetiltak, men det er begrenset hva vi får lov til å gjøre med de kulturminneverdige gamle byggene.

I 2023 utgjorde våre utgifter til strøm ca 10 % av totalt kjøp av varer og tjenester. I 2022 og i 1. tertial 2023 har vi mottatt strømstøtte fra Bergen kommune som har dekket merutgifter utover normalkostnad.

- Det er avgjørende at den etablerte strømstøtteordningen gjeninnføres, fortrinnsvis som en del av rammefinansieringen, så lenge prisnivået langt overstiger «normalpris».

Verdibevarende vedlikehold

Verdibevarende vedlikehold etter Holtstandard er en del av Bergen kommune sine finansielle mål i Handlings- og økonomiplan for 2024-2027. Holtstandarden angir måltall for nødvendige utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av bygg.

Bergen kirkelige fellesråd ønsker også å komme opp på denne vedlikeholdsstandarden, slik at vårt systematiske arbeid med rehabilitering følges opp av tilstrekkelige midler til videre vedlikehold for å unngå at byggene forfaller på nytt. En opptrapping av vedlikeholdsmidlene på 1 million kroner pr år vil være et godt bidrag for å forvalte verdien på kirkebyggene som fellesrådet forvalter.

- Verdibevarende vedlikehold, **kr 1.000.000 pr år**

DRIFTSRAMME FUNKSJON 393 GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIER

(Alle tall i millioner kroner)	Bevilget 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
Rammetilskudd	61,23	63,30	64,30	64,30	64,30
Nye tiltak					
Inntektsbortfall ved fri grav til alle		0,60	0,60	0,60	0,60
Drift av nye felt på gravplassene	1,00	1,00	1,00		
Sum nye tiltak	1,00	1,60	1,60	0,60	0,60
SUM FUNKSJON 393 GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIER	62,23	64,90	65,90	64,90	64,90

BKF har ansvar for gravplassmyndigheten i Bergen og utøver oppgaven på vegne av alle innbyggere. Tilbudet av gravferdstjenester skal speile bergensernes

behov og livssynsmangfoldet i byen. Det skal legges til rette for alternative gravleggingsformer, og gravplasser og bygninger på gravplassene skal forvaltes med orden og verdighet. Gravplassene skal ha en parkmessig standard og det skal være graver tilgjengelig for minst 3 % av befolkningen.

Inntektsbortfall ved fri grav til alle

Gravferdsplanen foreslår endring av avgiftspolitik, ved at alle skal få fri grav, også når en gjenbruker en allerede festet grav til ny gravlegging. Beregninger viser et årlig inntektsbortfall de første 5 årene på 600.000 kroner pr år.

- *I tråd med Gravferdsplanen ber vi om at det bevilges **kr 600 000 årlig i 5 år** til tiltaket «fri grav til alle» og at tilskuddet justeres i tråd med faktisk inntektsbortfall.*

Drift av gravplasser

Fyllingsdalen gravplass blir utvidet med 7,7 dekar i 2024, og det etableres nye navnedde minnelunder. Dette, sammen med klimapåvirkninger og generell slitasje, gir et økt driftsbehov på gravplassene.

Det er behov for å legge til rette for ulike tros- og livssynssamfunn sine ønsker i forbindelse med gravferd. Vi opplever også at brukerne av gravplassene har høye forventninger til standarden på gravplassene, blant annet til frekvens og kvalitet på slått, tilstand på veier og trapper, belysning, tilgjengelighet på vannposter og avfallsstasjoner, samt frekvens på strøing og snørydding. Ved rehabilitering prioriteres belysning av hovedferdselsårene på gravplassene.

- *Vi følger kommunens økonomiplan og legger til grunn en økning på **kr 1.000.000 pr år** til drift av nye gravplasser og navnedde minnelunder.*

Søknad om investeringsmidler

Bergen kommune yter rammetilskudd til «Kirker», «Middelalderkirker» og «Gravplasser». I tillegg gis et årlig tilskudd til et spesifikt prosjekt, først kirke i Sædalen, så kirke på Haukås, og fra 2022 rehabilitering av Johanneskirken.

Rammetilskuddene som Bergen kommune har gitt siden 2012 har gitt forutsigbarhet og mulighet for langsiktig planlegging og prioritering. Dette ble kraftig utfordret i 2023 da rammetilskuddene til både «Kirker» og «Gravplasser» ble halvert, og resulterte blant annet i at arbeidet med videre utbygging av nye navnedde minnelunder måtte settes på pause i 2023.

Det er derfor gledelig at disse tilskuddene øker igjen i 2024, om enn ikke helt tilbake på samme 2022-nivå for «Kirker» sin del, hvor rammetilskuddet i 2024 utgjør 94 % av 2022-tilskuddet, og da er ikke lønns- og prisvekst hensyntatt.

Nytt krematorium i Bergen

Det største og viktigste enkeltprosjektet som må startes opp i planperioden er et nytt krematorium. **Krematoriet må være en realitet i 2030.**

I 2023 ble det utredet om dette kan løses på Møllendal. Konklusjonen er at dette ikke er mulig, og vi må derfor utrede både lokalisering og etablere et nytt krematorium. Det er utarbeidet et grovt kostnadsestimat på 150 millioner kroner for ovner og ny bygningsmasse. Eventuelle tomtekostnader kommer i tillegg.

Kirkebevaringsprogrammet

I løpet av 2024 vil det statlige kirkebevaringsprogrammet igangsettes. Gjennom programmet kan vi søke tilskudd til rehabilitering av fredete og listeførte kirker, forutsatt at kommunen stiller opp med sin andel (i Bergen har vi 4 fredete og 16 listeførte kirker).

Programmet er ment å skulle gå over 20 år. Det etableres et sekretariat i Trondheim som skal prioritere hvilke kirker som først skal få tilskudd, basert på et sett med kriterier.

BKF vil fortløpende søke på prosjektmidler via Kirkebevaringsprogrammet etter hvert som disse lyses ut.

Siden kirkebevaringsprogrammet forutsetter kommunal medfinansiering er det viktig at rammetilskuddet til Johanneskirken videreføres i hele planperioden.

Økende vedlikeholds-/rehabiliteringsbehov

Vi arbeider systematisk med tilstandsanalyser for både kirkebygg og gravplasser. Kirkebyggene har et beregnet vedlikeholdsbehov på 350 millioner kroner, hvorav 120 millioner kroner gjelder Johanneskirken og 100 millioner kroner gjelder middelalderkirkene.

For gravplassene er vedlikeholdsetterslepet beregnet til mellom 250 og 300 millioner kroner.

For 2025 søker BKF om videreføring av investeringsrammen for 2024, og full kompensasjon for lønns- og prisvekst. I tillegg er det lagt inn søknad om midler til nytt krematorium fra 2028 og videreføring av rammetilskudd til Johanneskirken i hele planperioden.

(Alle tall i millioner kroner)	Bevilget 2024	Økonomiplan			
		2025	2026	2027	2028
KIRKE					
Rammetilskudd	23,5	23,5	23,5	23,5	23,5
Rammetilskudd rehabilitering Johanneskirken	12,3	12,3	12,3	12,3	12,3
FREDEDE KIRKER / MIDDELALDERKIRKER					
Rammetilskudd	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2
Sum	58,0	58,0	58,0	58,0	58,0
GRAVPLASSER, SEREMONIROM OG KREMATORIUM					
Rammetilskudd	59,5	61,7	63,8	65,8	67,8
Nytt krematorium					150,0
Sum	59,5	61,7	63,8	65,8	217,8
SUM INVESTERINGSMIDLER	117,5	119,7	121,8	123,8	275,8

Rehabilitering kirkebygg, inkl. Johanneskirken (ikke fredede kirker / middelalderkirker)

Kirkebyggene som BKF drifter og forvalter med bevilgninger fra Bergen kommunen utgjør ca 65.000 kvm.

Tilstandsanalyser danner grunnlag for våre investeringsplaner. Når investeringsmidlene skal prioriteres tar vi hovedsakelig hensyn til følgende momenter:

- Myndighetskrav (HMS, elektrosikkerhet, brannvern mv)
- HMS (fare for liv og helse må om mulig unngås)
- Nødvendig rehabilitering i henhold til tilstandsanalyser
- Øvrig rehabiliteringsbehov
- En fast sum hvert år til universell tilrettelegging, ENØK-tiltak, oppgradering/utskifting av ventilasjonsanlegg og rehabilitering av kirkedører
- En fast sum til opprusting av kirkebygg i forbindelse med store jubileum (50/100 år)

BKF har etablert en kirkebyggkomite - et rådgivende organ som blant annet skal vurdere hvordan fremtidige investeringsprosjekter skal prioriteres.

Rehabilitering av øvrige kirkebygg planlegges og prioriteres i henhold til prioriteringsrekkefølgen listet opp i innledningen.

Tidspunkt for planlagte rehabiliteringstiltak kan endres dersom dette vurderes som forsvarlig når for eksempel kirkebevaringsprogrammet lyser ut midler som vi kan og bør søke på.

Johanneskirken er det desidert største enkeltprosjektet i planperioden,

foreløpig estimert til 120 millioner kroner. For å unngå fare for liv og helse på grunn av steinnedfall fra fasaden er kirken allerede sikret med stillas og presenning. En historisk gjennomgang viser at det gjentatte ganger er tatt feil valg ved valg av metoder for rehabilitering, og mange tilsvarende teglsteinskirker fra samme periode har de samme utfordringene. Det pågår derfor et omfattende utrednings- og prosjekteringsarbeid for å sikre best mulig valg denne gangen.

Siden kirkebevaringsprogrammet forutsetter kommunal medfinansiering har vi videreført søknad om rammetilskudd til Johanneskirken i hele planperioden.

Nye kirkebygg

Bergen kommune bevilget midler til **ny kirke i Sædalen** i perioden 2016-2019. Og det er allerede etablert en stor og aktiv menighet i Sædalen. Første spadetak på tomten ble tatt av byråd Eduardo Andersen i april 2023, biskop Ragnhild Jepsen legger ned grunnsteinen 23. april 2024 og kirken åpner 3. november 2024.

Etter et omfattende reguleringsplanarbeid er det vårt mål at vi skal komme i gang med **tilbygget til Birkeland kirke** i 2025. Birkeland menighet er en stor og aktiv menighet, og dagens kirkerom tilfredsstillende ikke kirkeordningens krav om minimum sitteplasser til 10 % av soknets medlemmer.

Gjennom tidligere tilskudd og avsetninger har **Haukås kirke** et investeringsfond på 30 millioner kroner. I tillegg vil den lokale menighet stille opp med en egenandel på noen millioner kroner. Økte byggekostnader, samt krav kommet fram gjennom reguleringsprosessen tilsier at vi vil trenge en ekstrabevilgning på 10 millioner kroner for å kunne realisere kirkebygget.

Rehabilitering middelalderkirker

Vårt mål er at innvendig rehabilitering av **Korskirken** skal være ferdig i 2024. For å få dette til må vi sannsynligvis forsere bruk av 2025-bevilgninger som må hentes inn i 2025.

Det gjenstår også utvendige arbeider, blant annet Nordportalen fra 1623. Riksantikvaren ber om videre utredning før dette arbeidet kan prosjekteres.

Domkirken blir stengt for innvendig rehabilitering, tidligst fra januar 2026. Inntil da må det gjennomføres grundig prosjektering og planlegging i nært samarbeid med kirkekomite, menighetsråd, biskop og riksantikvar. Det gjenstår også arbeid med steinkonservering og vindusrehabilitering.

Gravplass

Strategien for gravplassmyndigheten i BKF er å tilrettelegge for den type graver som innbyggerne ønsker i alle bydeler.

Politikken er forankret i Bergen kommunes gravferdsplan som gjelder frem til 2028. Det nye er tilrettelegging for graver i urnevegg, den første kommer i Fyllingsdalen, og urnevegger vil også bli vurdert ved etablering av nye navnete minnelunder.

Det største og viktigste enkeltprosjektet som må startes opp i planperioden er et **nytt krematorium. Krematoriet må være en realitet innen 2030**. I 2023 ble det utredet om dette kan løses på Møllendal. Konklusjonen er at dette ikke er

mulig, og vi må derfor utrede både lokalisering og etablere et nytt krematorium.

Det er utarbeidet et grovt kostnadsestimat på 150 millioner kroner for ovner og ny bygningsmasse. Eventuelle tomtekostnader kommer i tillegg. Utredningene løses innenfor investeringsrammen, men bevilgningene til byggingen må senest komme i perioden 2028-2030. Dersom bevilgningen løses over flere år må det foreligge en garanti for at kostnadene blir dekket før prosjektet kan startes opp.

Vår viktigste prioritering nå er å etablere navnete minnelunder i alle bydeler, samtidig som vi opprettholder et tilbud om urne- og kistegraver etter bergensernes ønske og legger til rette for graver etter de ulike tros- og livssynsamfunnenes behov.

Det lå ikke **gravplass i Ytrebygda** i gravferdsplanen. Hovedgrunnen var at det aktuelle arealet ved Søreide kirke bare var på vel 6 dekar og det ikke ville være økonomisk forsvarlig å bruke arealet til ordinære urnegraver da kostnaden pr grav ble vurdert til å være for høy. Denne vurderingen blir en annen når vi nå vurderer å legge til rette for en navnet minnelund på området. Da blir det plass til mange flere graver og økonomien både når det gjelder drift og investering blir en helt annen. Derfor ønsket fellesrådet høsten 2023 at en legger **erverv og bygging av gravplass** inn i økonomiplanen, eventuelt gjennom tilleggsbevilgning etter søknad i revidert budsjett/tertialrapport.

I planene fremover ligger det **rehabilitering av gravplasser** for å opprettholde tilbudet om graver og verdigheten for bruken av eksisterende graver. Det er hovedvekt på VA-utfordringer, men også jordsmonn og annen infrastruktur må utbedres.

Det er planer om **minst en ny navnet minnelund pr år og i tillegg må vi utvide flere av de etablerte minnelundene i planperioden**. Vi nevner at Arna bydel får sin første i 2026 og at Nygård og Møllendal navnete minnelunder må utvides.

Navnet minnelund på Storetveit kirkegård er full, og det er stort behov for utvidelse. Dette er komplisert fordi det blant annet krever ny reguleringsplan for areal avsatt til formålet i kommunens arealplan, men vi må utnytte alle muligheter.

Rehabilitering handler aller mest om graver, men det er også viktig å få på plass verneplaner, rehabilitering av historiske gravplasser og mulighet for kildesortering og gjenbruk av jord og stein.

På **Solheim** ligger det inne **rehabilitering av muren** langs Fjøsangerveien og **klimaskallsikring av kapellet** (utbedre tak, vegger, vindu og dører).

Videre må **Loddefjord kapell** rehabiliteres for å kunne gjenåpnes som **livsytelsesrom**.

Av hensyn til HMS for de ansatte og verdigheten for gravplassene må også **driftsbyggene** løftes opp fra dagens standard. I perioden må vi også **utrede bæreromskapasiteten**.